

USTAWA

z dnia 25 listopada 1970 r.

Prawo budżetowe.

Rozdział 1.

Przepisy ogólne.

Art. 1. 1. Budżet Państwa jest podstawowym planem gromadzenia i wykorzystywania środków pieniężnych, które zapewniają wykonanie zadań państwowych.

2. Środki budżetu Państwa pochodzą z wpłat od jednostek gospodarki uspołecznionej, świadczeń pieniężnych ludności oraz z podatków i opłat od jednostek gospodarki nie uspołecznionej i są przeznaczone przede wszystkim na finansowanie rozwoju gospodarczego, społecznego i kulturalnego, na obronę narodową i utrzymanie organów państwowych.

3. Podstawą ustalania dochodów i wydatków budżetu Państwa są zadania określone w narodowym planie gospodarczym.

Art. 2. 1. Budżet Państwa składa się:

- 1) z budżetu centralnego,
- 2) z budżetów rad narodowych, zwanych dalej budżetami terenowymi.

2. Budżet centralny i budżety terenowe ustalają dochody i wydatki naczelných i terenowych organów państwowych oraz dochody i wydatki związane z działalnością jednostek im podległych.

3. Budżet centralny i budżety terenowe ustalają wpłaty organizacji spółdzielczych i społecznych oraz mogą przewidywać dotacje dla tych organizacji.

Art. 3. 1. Sejm uchwała w drodze ustawy budżet Państwa na okres roku kalendarzowego.

2. Rady narodowe uchwalają budżety terenowe na okres roku kalendarzowego. Wojewódzkie i powiatowe rady narodowe uchwalają ponadto dochody i wydatki budżetu zbiorczego województwa (powiatu), który składa się z sumy dochodów i wydatków budżetu wojewódzkiej (powiatowej) rady narodowej oraz budżetów rad narodowych niższych stopni.

3. Wojewódzkie rady narodowe mogą upoważnić gromadzkie rady narodowe oraz rady narodowe osiedli i miast nie stanowiących powiatów do uchwalania budżetu na okres dwóch lat.

Art. 4. Różnica między dochodami i wydatkami budżetu jest nadwyżką lub niedoborem budżetowym.

Art. 5. 1. Dochody i wydatki są ustalane w budżecie według jednolitej klasyfikacji budżetowej.

2. Klasyfikacja budżetowa grupuje dochody i wydatki według:

- 1) części — odpowiadających ministerstwom i wydziałom prezydium rad narodowych, a w określonych przypadkach — organizacjom spółdzielczym i innym jednostkom gospodarki uspołecznionej,
- 2) działów — odpowiadających podstawowym rodzajom działalności państwowej,
- 3) rozdziałów i tytułów — odpowiadających określonym zadaniom lub jednostkom organizacyjnym,
- 4) grup paragrafów oraz paragrafów — odpowiadających rodzajom dochodów i wydatków.

3. W odrębnych częściach budżetu centralnego ustala się również dochody i wydatki Sejmu, Rady Państwa, Najwyższej Izby Kontroli, Sądu Najwyższego i Prokuratury Generalnej.

Art. 6. Zamieszczenie w budżecie dochodów z określonych źródeł lub wydatków na określone cele nie może być podstawą roszczeń i zobowiązań prawnych Państwa wobec osób trzecich ani tych osób wobec Państwa.

Art. 7. 1. Państwowe jednostki organizacyjne prowadzą gospodarkę finansową na zasadach określonych w ustawie.

2. Rada Ministrów, uwzględniając specjalny rodzaj działalności państwowych jednostek organizacyjnych, które prowadzą działalność gospodarczą, a nie są przedsiębiorstwami, może ustalić szczególne zasady gospodarki finansowej tych jednostek.

3. Przedsiębiorstwa, zjednoczenia i inne państwowe jednostki organizacyjne działające według zasad rozrachunku

gospodarczego, zwane dalej przedsiębiorstwami, prowadzą gospodarke finansową na zasadach określonych odrębnymi przepisami.

4. Rada Ministrów określa zasady finansowania inwestycji państwowych jednostek organizacyjnych.

Art. 8. 1. Przedsiębiorstwa dokonują wpłat do budżetu i mogą otrzymywać dotacje z budżetu.

2. Wpłatami przedsiębiorstw do budżetu są:

- 1) wpłaty od obrotu i inne wpłaty podatkowe,
- 2) wpłaty z zysków,
- 3) wpłaty z tytułu oprocentowania środków produkcji,
- 4) wpłaty z tytułu różnic cen,
- 5) inne wpłaty.

3. Dotacjami z budżetu dla przedsiębiorstw są:

- 1) dotacje na cele rozwojowe,
- 2) dopłaty do produkcji niektórych artykułów lub świadczonych usług,
- 3) dotacje z tytułu różnic cen,
- 4) inne dotacje.

4. Rada Ministrów określa zasady dokonywania przez przedsiębiorstwa wpłat określonych w ust. 2 pkt 2—5 oraz zasady udzielania dotacji.

Art. 9. Państwowe jednostki organizacyjne, których dochody i wydatki są objęte budżetem w pełnej wysokości, są zwane jednostkami budżetowymi.

Art. 10. 1. Działalność uboczna lub część działalności podstawowej jednostki budżetowej może być finansowana z dochodów uzyskiwanych z tej działalności, zwanych dalej środkami specjalnymi.

2. Jeżeli działalność, o której mowa w ust. 1, wymaga wyodrębnienia organizacyjnego, gospodarke finansową w zakresie tej działalności prowadzi się w formie gospodarstwa pomocniczego.

3. Rodzaje i zakres działalności finansowanej na zasadach, o których mowa w ust. 1 i 2, określają przepisy wydane na podstawie art. 91 ust. 1.

Art. 11. 1. Państwowe jednostki organizacyjne, nie wymienione w art. 7 ust. 2 i 3, a których rodzaj działalności uzasadnia uzależnienie jej od osiągniętych dochodów, mogą być uprawnione do zużywania tych dochodów na finansowanie takiej działalności; jednostki te są zwane zakładami budżetowymi.

2. Minister Finansów na wniosek właściwego ministra lub na wniosek prezydium wojewódzkiej rady narodowej uzgodniony z właściwym ministrem określa, które jednostki organizacyjne są zakładami budżetowymi.

3. Zakłady budżetowe dokonują wpłat do budżetu lub mogą otrzymywać dotacje z budżetu.

Art. 12. 1. Jednostki budżetowe, zakłady budżetowe oraz jednostki gospodarcze, o których mowa w art. 7 ust. 2, prowadzą gospodarke finansową na podstawie planów finansowych.

2. Minister Finansów określa zasady sporządzania, zatwierdzania i wykonywania planów finansowych.

Art. 13. 1. Rada Ministrów może tworzyć fundusze celowe, określając źródła ich dochodów i cele, na które dochody te mogą być przeznaczone, oraz jednostki organizacyjne dysponujące środkami funduszu.

2. Pozostałość środków pieniężnych funduszu celowego przechodzi na następny okres budżetowy.

3. W przypadkach określonych przez Radę Ministrów fundusze celowe mogą być rozliczane z budżetem z tytułu nadwyżki lub niedoboru i zasilane dotacją celową.

4. Przepisy art. 12 stosuje się do funduszy celowych.

5. Przepisy ust. 1—4 nie dotyczą funduszy tworzonych na podstawie przepisów o gospodarce finansowej przedsiębiorstw.

Art. 14. Organizacje spółdzielcze i społeczne dokonują wpłat do budżetu i mogą otrzymywać dotacje z budżetu w

przypadkach i na zasadach określonych przez Radę Ministrów, jeżeli zasady te nie zostały ustalone odrębnymi przepisami.

Art. 15. Minister Finansów może określać zasady zaciągania i spłaty kredytu bankowego przez zakłady budżetowe i jednostki, o których mowa w art. 7 ust. 2, oraz na działalność finansowaną ze środków specjalnych lub w formie gospodarstw pomocniczych na cele nie wymienione w art. 7 ust. 4.

Rozdział 2.

Dochody i wydatki budżetu centralnego i budżetów terenowych.

Art. 16. 1. Dochodami budżetu centralnego są w szczególności:

- 1) wpłaty przedsiębiorstw i zakładów budżetowych podległych naczelnym organom państwowym oraz wpłaty przedsiębiorstw podległych radom narodowym z tytułu różnic cen,
- 2) opłaty za świadczenia i usługi wykonywane przez jednostki budżetowe podległe naczelnym organom państwowym oraz pobierane przez te jednostki dochody o charakterze administracyjnym i majątkowym,
- 3) podatek od wynagrodzeń, cła oraz opłaty nie wymienione w art. 18, a pobierane przez jednostki podległe naczelnym organom państwowym,
- 4) składki z tytułu ubezpieczenia społecznego.

2. Dochodami budżetu centralnego są również wpływy lokat i pożyczek.

Art. 17. 1. Dochodami budżetu terenowego są:

- 1) dochody własne,
- 2) dochody wyrównawcze:
  - a) udziały w dochodach budżetu centralnego,
  - b) udziały w dochodach budżetów innych rad narodowych,
  - c) dotacje wyrównawcze,
- 3) dotacje celowe.

2. Wielkość dochodów wyrównawczych może być ustalona na okres wieloletni.

Art. 18. Dochodami własnymi budżetu terenowego są w szczególności:

- 1) wpłaty przedsiębiorstw i zakładów budżetowych podległych radzie narodowej,
- 2) opłaty za świadczenia i usługi wykonywane przez jednostki budżetowe podległe radzie narodowej oraz pobierane przez te jednostki dochody o charakterze administracyjnym i majątkowym,
- 3) podatki od spółdzielczości,
- 4) podatki: gruntowy, obrotowy i dochodowy od gospodarki nie uspołecznionej i od organizacji społecznych, od nabycia praw majątkowych, od nieruchomości i od lokali,
- 5) należności scalone,
- 6) pozostałe podatki, z wyjątkiem wymienionych w art. 16,
- 7) wpłaty na rzecz Państwowego Funduszu Ziemi, opłata elektryfikacyjna, opłata melioracyjna, opłata za budowę urządzeń wodnych i inne opłaty wchodzące w skład zobowiązania pieniężnego wobec Państwa,
- 8) opłata skarbowa,
- 9) różne opłaty pobierane przez jednostki podległe radzie narodowej,
- 10) określona przez Ministra Finansów część zysków osiągniętych przez oddziały Powszechnej Kasy Oszczędności, działające na terenie poszczególnych województw,
- 11) określona przez Ministra Finansów część marży handlowej niektórych przedsiębiorstw rozliczających się z budżetem centralnym,

12) dopłaty do cen napojów alkoholowych.

Art. 19. 1. Dochody z tytułu:

- 1) wpłat przedsiębiorstw i zakładów budżetowych podległych radzie narodowej,
- 2) opłat za świadczenia i usługi wykonywane przez jednostki budżetowe podległe radzie narodowej oraz pobierane przez te jednostki dochody o charakterze administracyjnym i majątkowym,
- 3) różnych opłat pobieranych przez jednostki podległe radzie narodowej

— są dochodami budżetów właściwych rad narodowych.

2. Dochody z tytułu:

- 1) opłaty skarbowej,
- 2) podatków z wyjątkiem podatków: od spółdzielczości, gruntowego, obrotowego i dochodowego od gospodarki nie uspołecznionej i od organizacji społecznych, od nabycia praw majątkowych, od nieruchomości i od lokali oraz z wyjątkiem należności scalonych i należności wymienionych w art. 16

— są dochodami budżetów tych rad narodowych, których jednostki podległe pobierają te dochody.

3. Udziały w zyskach osiąganym przez oddziały Powstającej Kasy Oszczędności stanowią dochody budżetów wojewódzkich rad narodowych.

4. Dochody z tytułu:

- 1) podatków od spółdzielczości,
- 2) podatków: gruntowego, obrotowego i dochodowego od gospodarki nie uspołecznionej i od organizacji społecznych, od nabycia praw majątkowych, od nieruchomości i od lokali, z wyjątkiem podatków od nieruchomości i od lokali, o których mowa w ust. 7,
- 3) należności scalonych,
- 4) wpłat na rzecz Państwowego Funduszu Ziemi, opłaty elektryfikacyjnej, opłaty melioracyjnej, opłaty za budowę urządzeń wodnych i innych opłat wchodzących w skład zobowiązania pieniężnego wobec Państwa

— stanowią dochody budżetów powiatowych rad narodowych.

5. Część marży handlowej niektórych przedsiębiorstw rozliczających się z budżetem centralnym stanowi dochód budżetów powiatowych, miejskich lub dzielnicowych rad narodowych.

6. Dopłaty do cen napojów alkoholowych stanowią dochody budżetów powiatowych rad narodowych, rad narodowych miast stanowiących powiaty oraz miast wyłączonych z województw.

7. Podatki od nieruchomości i od lokali położonych w miastach i osiedlach stanowią dochody budżetów miejskich rad narodowych i rad narodowych osiedli, jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej.

Art. 20. 1. Wojewódzkie rady narodowe mogą z własnej inicjatywy lub na wniosek powiatowych rad narodowych przekazać na rzecz budżetów gromadzkich rad narodowych, rad narodowych osiedli i miast nie stanowiących powiatów niektóre z dochodów, o których mowa w art. 19 ust. 4.

2. Wojewódzkie i powiatowe rady narodowe mogą ustalać udziały we wpłatach podległych im przedsiębiorstw oraz we wpłatach spółdzielni na rzecz budżetów rad narodowych, na których terenie znajdują się oddziały (zakłady) tych przedsiębiorstw lub spółdzielni.

3. Wojewódzkie rady narodowe mogą ustalać:

- 1) na rzecz budżetów rad narodowych niższego stopnia udziały w dochodach, określonych w art. 19 ust. 3,
- 2) na rzecz budżetu terenowego udziały w dochodach powiatowych rad narodowych, określonych w art. 19 ust. 4 i 6.

4. Powiatowe rady narodowe mogą ustalać na rzecz budżetów rad narodowych niższego stopnia udziały w dochodach, o których mowa w art. 19 ust. 4.

5. Powiatowe rady narodowe mogą ustalać udział własny w podatku od nieruchomości, będącym dochodem rad narodowych miast nie stanowiących powiatów i osiedli.

Art. 21. Rada Ministrów może przekazać na rzecz budżetów terenowych niektóre dochody budżetu centralnego w całości lub w części.

Art. 22. 1. Jeżeli dochody własne budżetów terenowych nie wystarczają na pokrycie wydatków tych budżetów, mogą być przyznawane udziały w dochodach budżetu centralnego i dotacje wyrównawcze.

2. Ustawa budżetowa, a w zakresie dochodów własnych rad narodowych uchwała budżetowa rady narodowej, może wprowadzić obowiązek:

- 1) wyrównania radom narodowym, w określonym zakresie, wpływów z udziałów w dochodach budżetu centralnego (terenowego) w przypadku nieosiągnięcia wpłat planowanych w budżecie lub
- 2) ograniczenia wpływów z tytułu udziałów w przypadku osiągnięcia wpłat większych od planowanych.

Art. 23. 1. Dotacja wyrównawcza służy zrównoważeniu budżetów terenowych i może być przyznana z budżetu centralnego lub z budżetu rady narodowej wyższego stopnia.

2. W przypadku gdy planowane dochody budżetu zbiorczego województwa są wyższe niż planowane wydatki, ustawa budżetowa może ustalić wpłatę wyrównawczą z budżetu wojewódzkiej rady narodowej na rzecz budżetu centralnego.

3. Uchwała budżetowa rady narodowej może ustalić wpłatę wyrównawczą z budżetu rady narodowej niższego stopnia w przypadku, gdy planowane dochody własne tego budżetu są wyższe niż planowane wydatki.

Art. 24. 1. Na sfinansowanie określonych zadań mogą być przyznawane radom narodowym dotacje celowe z budżetu centralnego lub z budżetu rady narodowej wyższego stopnia.

2. Dotacje celowe nie wykorzystane na zadania, na które zostały przyznane, nie mogą być przeznaczone na inne cele i podlegają zwrotowi na rzecz budżetu, z którego zostały przyznane.

3. Minister Finansów określa przypadki, w których nie wykorzystane dotacje celowe, ze względu na nieznaczną wysokość, nie podlegają zwrotowi na rzecz budżetu centralnego.

4. Przepis ust. 3 stosuje się odpowiednio do przydiów rad narodowych w zakresie dotacji celowych udzielanych z budżetów terenowych.

Art. 25. 1. Budżet centralny obejmuje wydatki na zadania realizowane przez naczelne organy państwowe i jednostki im podległe, a w szczególności na:

- 1) zadania gospodarcze w zakresie przemysłu, budownictwa, rolnictwa i leśnictwa, transportu i łączności oraz obrotu towarowego,
- 2) zadania w zakresie nauki, oświaty i wychowania, szkolnictwa wyższego, postępu technicznego, kultury i sztuki, ochrony zdrowia, kultury fizycznej oraz ubezpieczeń i świadczeń społecznych,
- 3) utrzymanie naczelnych organów władzy i administracji, organów wymiaru sprawiedliwości i prokuratury oraz bezpieczeństwa publicznego,
- 4) obronę narodową,
- 5) obsługę długów i udzielanie pożyczek państwowych.

2. Budżety terenowe obejmują wydatki na zadania realizowane przez rady narodowe i jednostki im podległe, a w szczególności na:

- 1) zadania gospodarcze w zakresie przemysłu terenowego, budownictwa, rolnictwa i leśnictwa, transportu, obrotu towarowego oraz gospodarki komunalnej i mieszkaniowej,
- 2) zadania w zakresie oświaty i wychowania, kultury i sztuki

- ki, ochrony zdrowia, kultury fizycznej oraz świadczeń społecznych,
- 3) utrzymanie rad narodowych i ich prezydiów oraz terenowych organów administracji państwowej.
3. W przypadkach określonych przez Radę Ministrów:
- 1) niektóre zadania wymienione w ust. 1 mogą być finansowane z budżetów terenowych,
- 2) niektóre zadania wymienione w ust. 2 mogą być finansowane z budżetu centralnego.

Rozdział 3.

Opracowanie i uchwalanie budżetu Państwa i budżetu centralnego.

Art. 26. Rada Ministrów określa zasady opracowania projektu budżetu Państwa.

Art. 27. Minister Finansów opracowuje projekt budżetu Państwa na podstawie:

- 1) przedłożonych przez ministrów projektów części budżetu centralnego,
- 2) przedłożonych przez prezydya wojewódzkich rad narodowych projektów dochodów i wydatków budżetów zbiorczych województw.

Art. 28. 1. Ministrowie opracowują projekty właściwych części budżetu centralnego na podstawie zasad ustalonych przez Radę Ministrów oraz szczegółowych przepisów o opracowaniu projektu budżetu centralnego, wydanych przez Ministra Finansów na podstawie art. 91 ust. 1 pkt 1.

2. Minister Finansów rozpatruje i uzgadnia z ministrami projekty części budżetu centralnego, o których mowa w ust. 1.

3. Minister Finansów włącza do projektu budżetu centralnego projekty części dotyczących dochodów i wydatków Sejmu, Rady Państwa i Najwyższej Izby Kontroli.

Art. 29. 1. W budżecie centralnym tworzy się rezerwę budżetową na wydatki nie przewidziane,

2. W poszczególnych częściach budżetu centralnego mogą być tworzone rezerwy celowe, których podział nie mógł być dokonany w okresie uchwalania budżetu. Podstawą planowania tych rezerw są w szczególności ustalone w narodowym planie gospodarczym środki rezerwowe poszczególnych jednostek organizacyjnych.

Art. 30. Minister Finansów przedkłada Radzie Ministrów projekt ustawy budżetowej wraz z objaśnieniami i zaznajamia Radę Ministrów ze sprawami nie uzgodnionymi z ministrami i prezydiami wojewódzkich rad narodowych.

Art. 31. 1. Rada Ministrów uchwała projekt ustawy budżetowej i przedkłada go Sejmowi łącznie z projektem narodowego planu gospodarczego do dnia 30 listopada roku poprzedzającego okres budżetowy.

2. Projekt ustawy budżetowej zawiera:

- 1) dochody i wydatki budżetu Państwa według działów,
- 2) dochody i wydatki budżetu centralnego z podziałem na części i działy oraz łączne kwoty dochodów i wydatków (kosztów) zakładów budżetowych, środków specjalnych, gospodarstw pomocniczych, funduszy celowych i jednostek gospodarczych, o których mowa w art. 7 ust. 2,
- 3) łączne kwoty dochodów i wydatków poszczególnych budżetów zbiorczych województw, udziały w dochodach budżetu centralnego, dotacje celowe i wyrównawcze oraz wpłaty wyrównawcze.

3. Rada Ministrów może w przypadkach uzasadnionych ważnymi względami państwowymi wprowadzić odchylenia od zasady ustalonej w ust. 2.

4. Rada Ministrów przedkłada Sejmowi wraz z projektem ustawy budżetowej:

- 1) ogólne uzasadnienie budżetu Państwa,

2) objaśnienie dochodów i wydatków budżetu centralnego oraz budżetów zbiorczych województw,

3) objaśnienia w zakresie gospodarki finansowej przedsiębiorstw,

4) objaśnienia dotyczące zakładów budżetowych, środków specjalnych, gospodarstw pomocniczych, funduszy celowych i jednostek gospodarczych, o których mowa w art. 7 ust. 2,

5) informację o planie kredytowym.

Art. 32. Jeżeli Rada Ministrów nie przedłoży Sejmowi projektu ustawy budżetowej w terminie określonym w art. 31 ust. 1, obowiązana jest w tym terminie przedłożyć projekt ustawy o prowizorium budżetowym.

Art. 33. 1. Po uchwaleniu przez Sejm ustawy budżetowej Minister Finansów lub z jego upoważnienia właściwi ministrowie ustalają szczegółowy podział dochodów i wydatków budżetu centralnego według klasyfikacji określonej w art. 5.

2. Plany finansowe jednostek budżetowych powinny być zgodne ze szczegółowym podziałem dochodów i wydatków, a plany finansowe zakładów budżetowych, gospodarstw pomocniczych, środków specjalnych, funduszy celowych i jednostek gospodarczych, o których mowa w art. 7 ust. 2, z wpłatami i dotacjami ustalonymi w szczegółowym podziale dochodów i wydatków budżetu centralnego.

Rozdział 4.

Opracowanie i uchwalanie budżetów terenowych.

Art. 34. 1. Prezydya wojewódzkich rad narodowych ustalają wytyczne do opracowania budżetu wojewódzkiej rady narodowej i budżetów rad narodowych niższych stopni na podstawie zasad określonych przez Radę Ministrów oraz szczegółowych przepisów o opracowaniu budżetów terenowych wydanych przez Ministra Finansów.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do prezydiów powiatowych rad narodowych.

Art. 35. 1. Prezydya wojewódzkich rad narodowych opracowują projekty dochodów i wydatków budżetów zbiorczych województw i wraz z opiniami komisji finansów, budżetu i planu przedkładają je Ministrowi Finansów oraz w odpowiednim zakresie właściwym ministrom.

2. Projekty, o których mowa w ust. 1, powinny być opracowane na podstawie wniosków prezydiów powiatowych rad narodowych w zakresie dochodów i wydatków budżetów zbiorczych powiatów; prezydya powiatowych rad narodowych przesyłając wnioski do prezydiów wojewódzkich rad narodowych dołączają opinie komisji finansów, budżetu i planu.

3. Projekty prezydiów wojewódzkich rad narodowych i wnioski prezydiów powiatowych rad narodowych podlegają zaopiniowaniu przez właściwe komisje rad narodowych.

Art. 36. Ministrowie opiniują projekty dochodów i wydatków budżetów zbiorczych województw we właściwych częściach i przekazują swe opinie w celu ich rozpatrzenia Ministrowi Finansów oraz prezydiom wojewódzkich rad narodowych.

Art. 37. Minister Finansów rozpatruje i uzgadnia z prezydiami wojewódzkich rad narodowych projekty dochodów i wydatków budżetów zbiorczych województw oraz ustosunkowuje się do opinii komisji finansów, budżetu i planu wojewódzkich rad narodowych.

Art. 38. 1. Na podstawie projektu ustawy budżetowej uchwalonego przez Radę Ministrów prezydya wojewódzkich rad narodowych uchwalają projekty budżetów zbiorczych województw oraz projekty budżetów wojewódzkich rad narodowych.

2. Na podstawie projektu budżetu zbiorczego województwa prezydium powiatowych rad narodowych uchwalają projekty budżetów zbiorczych powiatów oraz projekty budżetów powiatowych rad narodowych.

3. Na podstawie projektu budżetu zbiorczego powiatu prezydium rad narodowych niższego stopnia uchwalają projekty budżetów terenowych.

4. Rada Ministrów może ustalić odrębny tryb uchwalania projektów budżetów gromadzkich rad narodowych, rad narodowych osiedli i miast nie stanowiących powiatów.

Art. 39. 1. W budżecie terenowym tworzy się rezerwę budżetową na wydatki nieprzewidziane.

2. W budżecie terenowym mogą być tworzone rezerwy celowe na wydatki, których podział nie mógł być dokonany w okresie uchwalania budżetu.

3. Wysokość rezerwy budżetowej na nieprzewidziane wydatki budżetów terenowych objętych budżetem zbiorczym województwa ustala ustawa budżetowa.

4. Wojewódzka rada narodowa w granicach rezerwy, o której mowa w ust. 3, ustala wysokość rezerwy na nieprzewidziane wydatki budżetu wojewódzkiej rady narodowej oraz budżetów terenowych, objętych budżetem zbiorczym powiatu.

5. Przepis ust. 4 stosuje się odpowiednio do powiatowych rad narodowych.

Art. 40. 1. Prezydium rad narodowych przedkłada radom narodowym projekty uchwał budżetowych w szczególności określonej w art. 43 łącznie z projektem terenowego planu gospodarczego do dnia 15 grudnia roku poprzedzającego okres budżetowy.

2. Prezydium wojewódzkich rad narodowych mogą w uzasadnionych przypadkach określać inne terminy przedkładania projektów budżetów przez prezydium rad narodowych niższych stopni.

3. Prezydium rad narodowych przedkłada radom narodowym wraz z projektami budżetów:

- 1) ogólne uzasadnienie projektu budżetu,
- 2) objaśnienia dochodów i wydatków,
- 3) objaśnienia w zakresie gospodarki finansowej przedsiębiorstw,
- 4) objaśnienia dotyczące zakładów budżetowych, środków specjalnych, gospodarstw pomocniczych, funduszy celowych i jednostek gospodarczych, o których mowa w art. 7 ust. 2.

Art. 41. 1. Projekty budżetów zbiorczych i budżetów terenowych wraz z objaśnieniami podlegają rozpatrzeniu przez komisje rad narodowych.

2. Podstawowe zadania rad narodowych w zakresie dochodów i wydatków, przewidziane w projektach budżetów terenowych, powinny być podane do wiadomości miejscowej ludności w formie zwyczajowo przyjętej w danej miejscowości.

3. Komisje finansów, budżetu i planu przedkładają na sesji budżetowej rad narodowych opinie o projektach budżetów wraz z wnioskami.

Art. 42. 1. Rady narodowe uchwalają budżety zbiorcze oraz budżety terenowe zgodnie z ustaleniami ustawy budżetowej i uchwały budżetowej rady narodowej wyższego stopnia.

2. Rady narodowe mogą uchwalać wydatki budżetu terenowego w kwotach wyższych od wynikających z ustawy budżetowej lub uchwały budżetowej rady narodowej wyższego stopnia, pod warunkiem uchwalenia większych dochodów:

- 1) ze źródeł określonych w art. 18,
- 2) z nadwyżek z lat ubiegłych,
- 3) z części przewidywanej nadwyżki budżetowej z roku poprzedzającego okres budżetowy, z uwzględnieniem przepisu art. 75 ust. 2.

3. Rady narodowe mogą również uchwalać budżety terenowe zgodnie z ustaleniami projektu budżetu Państwa lub projektu budżetu zbiorczego uchwalonego przez prezydium rady narodowej wyższego stopnia, przy czym przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio.

4. Prezydium rad narodowych, w przypadku określonym w ust. 3, wprowadzają w toku wykonywania budżetu zmiany wynikające z ustawy budżetowej lub uchwały budżetowej rady narodowej wyższego stopnia.

5. Uchwała prezydium rady narodowej, o której mowa w ust. 4, powinna być przedłożona radzie narodowej na najbliższej sesji do zatwierdzenia.

Art. 43. 1. Uchwały budżetowe rad narodowych ustalają w szczególności:

- 1) dochody i wydatki budżetu zbiorczego według działów,
- 2) dochody i wydatki budżetu terenowego z podziałem na części, działy i rozdziały oraz łączne kwoty dochodów i wydatków (kosztów) zakładów budżetowych, środków specjalnych, gospodarstw pomocniczych, funduszy celowych i jednostek gospodarczych, o których mowa w art. 7 ust. 2.

2. Uchwały budżetowe wojewódzkich i powiatowych rad narodowych ustalają ponadto ogólne sumy dochodów i wydatków budżetów rad narodowych niższego stopnia; w dochodach wyodrębnia się udziały w dochodach budżetu centralnego oraz udziały w dochodach budżetu rady narodowej wyższego stopnia, dotacje celowe i dotacje wyrównawcze oraz wpłaty wyrównawcze.

3. Wytyczne powiatowych rad narodowych mogą przewidywać uchwalanie przez gromadzkie rady narodowe budżetu terenowego w pełnej szczególności określonej klasyfikacją budżetową.

4. Gromadzkie rady narodowe oraz rady narodowe osiedli i miast nie stanowiących powiatów uchwalają budżety terenowe wraz z planem funduszu gromadzkiego (funduszu miejskiego).

5. Uchwały budżetowe wojewódzkich rad narodowych podlegają ogłoszeniu w dziennikach urzędowych wojewódzkich rad narodowych.

Art. 44. 1. Rady narodowe uchwalają budżety nie później niż do dnia 31 stycznia okresu budżetowego.

2. Jeżeli rada narodowa nie uchwali budżetu terenowego przed początkiem okresu budżetowego, podstawą gospodarki finansowej jest uchwalony przez prezydium rady narodowej projekt tego budżetu.

Art. 45. 1. Po uchwaleniu budżetu przez rady narodowe, prezydium tych rad uchwalają szczegółowy podział dochodów i wydatków budżetu terenowego według klasyfikacji określonej w art. 5.

2. Prezydium wojewódzkich i powiatowych rad narodowych mogą upoważniać wydziały finansowe do ustalenia szczegółowego podziału, o którym mowa w ust. 1.

3. Plany finansowe jednostek budżetowych powinny być zgodne ze szczegółowym podziałem dochodów i wydatków, a plany finansowe zakładów budżetowych, gospodarstw pomocniczych, środków specjalnych, funduszy celowych i jednostek gospodarczych, o których mowa w art. 7 ust. 2, z wpłatami i dotacjami ustalonymi w szczegółowym podziale dochodów i wydatków budżetu terenowego.

Rozdział 5.

Zasady wykonywania budżetu.

Art. 46. Rada Ministrów ustala zasady wykonywania budżetu centralnego i budżetów terenowych oraz czuwa nad prawidłowym ich wykonywaniem.

Art. 47. 1. Przy wykonywaniu budżetu obowiązuje:

- 1) realizacja dochodów ustalonych w budżecie w terminach i na zasadach wynikających z obowiązujących przepisów,

2) dokonywanie wydatków w sposób celowy i oszczędny, zgodnie z przeznaczeniem, w granicach kredytów ustalonych w budżecie oraz w miarę realizacji zadań planowych.

2. Zasady określone w ust. 1 obowiązują jednostki organizacyjne wykonujące zadania w zakresie dochodów i wydatków oraz w gospodarce finansowej, o której mowa w art. 7 ust. 2, art. 8—11 i art. 13.

Art. 48. Projekty przepisów prawnych, których skutkiem finansowym będzie zwiększenie wydatków albo zmniejszenie dochodów ustalonych w budżecie centralnym lub w budżetach zbiorczych województw, wymagają opinii Ministra Finansów.

Art. 49. 1. Kwoty wydatków ustalone w budżecie centralnym i w budżetach terenowych są kredytami budżetowymi.

2. Kredyty budżetowe wygasają z upływem okresu budżetowego.

3. Rada Ministrów może określić wyjątki od zasady ustalonej w ust. 2.

Art. 50. W toku wykonywania budżetu mogą być:

- 1) przyznawane kredyty dodatkowe zwiększające ogólną sumę kredytów ustalonych w budżecie,
- 2) dokonywane przeniesienia kredytów, polegające na zwiększeniu kredytów na określone cele z równoczesnym zmniejszeniem w tej samej wysokości kredytów przeznaczonych na inne cele.

Art. 51. Zwiększenie ogólnej sumy kredytów budżetowych może być dokonane na zasadach ustalonych w ustawie.

Art. 52. 1. Przeniesienia kredytów nie mogą w obrębie budżetu centralnego lub budżetu terenowego zwiększać łącznej sumy kredytów przeznaczonych na fundusz płac.

2. Ograniczenia wymienionego w ust. 1 nie stosuje się w przypadkach:

- 1) zmiany zasad gospodarki finansowej,
- 2) zmian wprowadzonych w związku z wykonywaniem uchwał Rady Ministrów.

3. Rada Ministrów może wprowadzać ograniczenia w przeniesieniach kredytów budżetowych, nie przewidziane w ust. 1.

4. Przeniesienia kredytów budżetowych mogą być dokonywane na podstawie wniosków zgłoszonych nie później niż do dnia 30 listopada okresu budżetowego.

5. Minister Finansów może określać na podstawie art. 91 ust. 1 wyjątki od zasady ustalonej w ust. 4.

Art. 53. 1. Narodowy Bank Polski wykonuje kasową obsługę budżetu centralnego i budżetów terenowych.

2. Banki współdziałają w kontroli wykonywania budżetu w zakresie określonym przez Ministra Finansów na podstawie art. 91 ust. 1.

Rozdział 6.

Wykonywanie budżetu centralnego.

Art. 54. 1. Minister Finansów kieruje wykonywaniem budżetu centralnego.

2. Minister Finansów w szczególności:

- 1) uruchamia kredyty budżetowe dla organów wykonujących zadania w zakresie budżetu centralnego,
- 2) kontroluje pobieranie dochodów oraz dokonywanie wydatków,
- 3) dokonuje zmian w budżecie w zakresie ustalonym ustawą.

3. Wydziały finansowe prezydiów rad narodowych pobierają dochody budżetu centralnego oraz kontrolują realizację dochodów i wydatków tego budżetu w zakresie określonym przez Ministra Finansów.

4. Jeżeli organy wykonujące zadania w zakresie budżetu centralnego nie realizują zadań planowych, Minister Finansów może za zgodą Prezesa Rady Ministrów blokować kredyty budżetowe, a następnie przenosić je do rezerwy budżetu centralnego.

Art. 55. Wykonywanie zadań w zakresie dochodów i wydatków poszczególnych części budżetu centralnego należy do właściwych ministrów oraz podległych im jednostek.

Art. 56. 1. Rezerwą budżetu centralnego dysponuje Rada Ministrów.

2. Uprawnienia wymienione w ust. 1 Rada Ministrów może w określonym zakresie przenosić na Prezesa Rady Ministrów i Ministra Finansów.

Art. 57. 1. Rada Ministrów może uchwalać kredyty dodatkowe z nadwyżki budżetu centralnego na cele związane z finansowaniem gospodarki narodowej.

2. Minister Finansów może przyznawać kredyty dodatkowe z nadwyżki budżetu centralnego:

- 1) na uzupełnienie funduszków przedsiębiorstw rozliczających się z budżetem centralnym, w przypadku urzędowych zmian cen,
- 2) na pokrycie wzrostu wydatków jednostek budżetowych w związku z urzędowymi zmianami cen lub w związku z wprowadzonymi przez Radę Ministrów zmianami płac,
- 3) na pokrycie skutków finansowych obniżek cen towarów w państwowych i spółdzielczych przedsiębiorstwach handlowych, wprowadzonych przez organy uprawnione do ustalania cen,
- 4) w przypadkach określonych przez Radę Ministrów na dotacje dla przedsiębiorstw, które otrzymują dopłaty z budżetu w zależności od rozmiaru wykonania określonych zadań, jeżeli przedsiębiorstwa te przekroczą planowane rozmiary tych zadań,
- 5) na dotacje dla budżetów terenowych w przypadkach określonych w art. 74 ust. 1.

Art. 58. 1. Minister Finansów na wniosek właściwych ministrów przenosi kredyty między częściami i działami budżetu centralnego.

2. Ministrowie dokonują przeniesień kredytów między rozdziałami, tytułami i paragrafami w ramach działu właściwej części budżetu.

3. Ministrowie mogą przenosić kredyty z rezerw, o których mowa w art. 29 ust. 2, zgodnie z ich przeznaczeniem.

4. Prezes Rady Ministrów może uzależnić przeniesienia niektórych kredytów budżetowych, o których mowa w ust. 2 i 3, od zgody Ministra Finansów.

Art. 59. 1. Minister Finansów może upoważnić ministrów do przenoszenia kredytów między działami w ramach części budżetu centralnego.

2. Ministrowie mogą, w granicach uprawnień wynikających z art. 58 ust. 2, upoważnić podległe jednostki budżetowe do dokonywania zmian w planach finansowych, które powodują zmiany w kredytach budżetowych.

Art. 60. Prezydium Sejmu, Przewodniczący Rady Państwa i Prezes Najwyższej Izby Kontroli mogą przenosić kredyty w zakresie właściwej części budżetu centralnego.

Art. 61. 1. W przypadku zmian organizacyjnych w ciągu roku, które powodują przeniesienie zadań między częściami w budżecie centralnym lub między budżetem centralnym a budżetami terenowymi, Minister Finansów wprowadza odpowiednio zmiany w dochodach i kredytach budżetu centralnego.

2. W przypadku zmian organizacyjnych lub zmian cen artykułów zaopatrzeniowych i inwestycyjnych, które powodują zwiększenie dochodów budżetowych, Minister Finansów może zwiększać kredyty budżetu centralnego do wysokości ponadplanowych dochodów wynikających z tych zmian.

Art. 62. 1. Ustalone w budżecie centralnym wpłaty przedsiębiorstw oraz dotacje dla przedsiębiorstw mogą być

zmieniane; jeżeli zmiany te wynikają z podziału zadań i środków narodowego planu gospodarczego.

2. Zasady i terminy oraz organy właściwe do dokonywania zmian, o których mowa w ust. 1, określa Rada Ministrów.

Art. 63. Minister Finansów, na wniosek właściwego ministra, może określić przypadki oraz ustalić zasady zwiększania kredytów budżetu centralnego na ponadplanowe wykonanie przez jednostki budżetowe świadczeń — do wysokości ponadplanowych dochodów, uzyskanych w związku z tymi świadczeniami.

Rozdział 7.

Wykonywanie budżetów terenowych.

Art. 64. 1. Prezydium rady narodowej kieruje wykonywaniem budżetu terenowego i nadzoruje wykonywanie budżetów rad narodowych niższego stopnia.

2. Wykonywanie zadań w zakresie dochodów i wydatków poszczególnych części budżetu terenowego należy do wydziałów prezydiów rad narodowych oraz podległych im jednostek.

3. Budżety gromadzkich rad narodowych, rad narodowych osiedli i miast nie stanowiących powiatów wykonują prezydium tych rad narodowych.

Art. 65. 1. Wydział finansowy prezydium rady narodowej zapewnia prawidłowy przebieg wykonania budżetów terenowych, a w szczególności:

- 1) gromadzi i uruchamia środki pieniężne dla organów wykonujących zadania w zakresie budżetu terenowego,
- 2) czuwa nad zachowaniem równowagi budżetowej,
- 3) opiniuje lub opracowuje projekty uchwał prezydium rady narodowej w sprawie zmian w budżecie terenowym, wykorzystania nadwyżki i rezerwy budżetowej oraz projekty uchwał powodujących inne skutki finansowe,
- 4) kontroluje przebieg wykonywania budżetu terenowego oraz budżetów rad narodowych niższego stopnia.

2. Projekty uchwał prezydium rady narodowej, powodujących zmiany w budżecie lub inne skutki finansowe, wymagają opinii wydziału finansowego.

3. Jeżeli organy wykonujące budżet terenowy nie realizują zadań planowych, wydział finansowy może czasowo blokować kredyty budżetowe lub wnioskować przeniesienie ich do rezerwy budżetu terenowego.

Art. 66. Minister Finansów sprawuje ogólny nadzór nad wykonywaniem budżetów terenowych.

Art. 67. 1. Rady narodowe dokonują przeniesień kredytów w budżetach terenowych między częściami i działami.

2. Rada narodowa może upoważnić prezydium do dokonywania przeniesień kredytów budżetowych, o których mowa w ust. 1, ustalając, w jakim zakresie przeniesienia kredytów wymagają zaopiniowania przez właściwe komisje rady narodowej.

Art. 68. 1. Prezydium rady narodowej dokonuje przeniesień kredytów między rozdziałami, tytułami i paragrafami.

2. Prezydium rady narodowej może upoważnić:

- 1) wydział finansowy do dokonywania przeniesień kredytów budżetowych, o których mowa w ust. 1,
- 2) wydziały prezydium do dokonywania przeniesień kredytów budżetowych między tytułami i paragrafami w ramach rozdziału,
- 3) jednostki budżetowe podległe wydziałom do dokonywania zmian w planach finansowych, powodujących przeniesienia kredytów budżetowych między paragrafami tytułu (rozdziału nie podzielonego na tytuły).

3. Prezydium gromadzkich rad narodowych, rad narodowych osiedli i miast nie stanowiących powiatów mogą upoważnić przewodniczących do dokonywania przeniesień kre-

dytów budżetowych między tytułami i paragrafami tytułu (rozdziału nie podzielonego na tytuły).

Art. 69. 1. Rezerwą budżetu terenowego dysponuje prezydium rady narodowej.

2. Prezydium rady narodowej może w określonym zakresie upoważnić przewodniczącego prezydium do dysponowania rezerwą budżetu terenowego.

3. Rada narodowa może ustalić, w jakim zakresie przeniesienia kredytów z rezerwy wymagają zaopiniowania przez właściwe komisje rady narodowej.

Art. 70. 1. Prezydium wojewódzkich i powiatowych rad narodowych mogą zmieniać dochody wyrównawcze budżetów rad narodowych niższego stopnia w związku z podziałem lub zmianą zadań i środków terenowego planu gospodarczego dotyczących przedsiębiorstw.

2. Zasady i terminy wprowadzania zmian, o których mowa w ust. 1, określa Rada Ministrów.

Art. 71. 1. Prezydium rady narodowej może zwiększać kredyty budżetu terenowego na ponadplanowe wykonanie przez jednostki budżetowe świadczeń — do wysokości ponadplanowych dochodów, uzyskanych w związku z tymi świadczeniami.

2. Prezydium rady narodowej może przekazać uprawnienia określone w ust. 1 wydziałowi finansowemu lub na jego wniosek — właściwym wydziałom lub jednostkom budżetowym.

Art. 72. 1. W przypadku otrzymania z budżetu centralnego lub z budżetu rady narodowej wyższego stopnia dotacji celowej lub wyrównawczej w związku z dodatkowymi zadaniami lub z innych przyczyn przewodniczący prezydium rady narodowej (przewodniczący gromadzkiej rady narodowej) wprowadza zmiany w dochodach i kredytach budżetu terenowego.

2. Przewodniczący prezydium rady narodowej może przekazywać wydziałowi finansowemu uprawnienia wymienione w ust. 1.

Art. 73. Prezydium rad narodowych informują rady narodowe o zmianach w budżecie dokonanych na podstawie art. 67 ust. 2 oraz art. 68, 69 i 72.

Art. 74. 1. Minister Finansów może zwiększać lub zmniejszać dochody wyrównawcze i dotacje celowe dla budżetów terenowych albo zarządzać przekazanie z tych budżetów na rzecz budżetu centralnego wpłaty wyrównawczej w przypadkach:

- 1) zmian w narodowym planie gospodarczym,
- 2) zmian cen dokonanych przez organy uprawnione do ustalania cen oraz zmian płac wprowadzonych przez Radę Ministrów,
- 3) przyznania radom narodowym nowych źródeł dochodów lub zmniejszenia albo zniesienia istniejących źródeł,
- 4) zmniejszenia lub zwiększenia wpływów z udziałów w dochodach budżetu centralnego w wyniku zmian dokonanych w trybie art. 62,
- 5) przeniesienia zadań z budżetów terenowych do budżetu centralnego lub z budżetu centralnego do budżetów terenowych albo między budżetami terenowymi,
- 6) zmian w podziale administracyjnym lub innych zmian organizacyjnych.

2. Uprawnienia Ministra Finansów określone w ust. 1 przysługują odpowiednio przewodniczącym prezydiów rad narodowych w stosunku do budżetów rad narodowych niższego stopnia.

Art. 75. 1. Prezydium rady narodowej z osiągniętej w roku poprzednim nadwyżki budżetowej zwraca środki z tytułu nie wykorzystanych dotacji celowych oraz dokonuje odpisów na fundusz zasobowy.

2. Część przewidywanej nadwyżki budżetowej może być wliczona do dochodów uchwalanego budżetu terenowego,

pod warunkiem pozostawienia środków na cele określone w ust. 1.

3. Część nadwyżki budżetowej pozostała po rozdysponowaniu na cele określone w ust. 1 i 2 może być przeznaczona przez radę narodową na sfinansowanie potrzeb gospodarczych, socjalnych i kulturalnych oraz innych potrzeb terenowych.

Art. 76. 1. Wojewódzkie, powiatowe i miejskie rady narodowe tworzą fundusze zasobowe z nadwyżki budżetowej roku poprzedniego zmniejszonej o nie wykorzystane dotacje celowe.

2. Wojewódzka rada narodowa lub z jej upoważnienia prezydium wojewódzkiej rady narodowej może zezwolić gromadzkiej radzie narodowej i radzie narodowej osiedla na utworzenie funduszu zasobowego.

3. Fundusz zasobowy jest przeznaczony na pokrycie niedoboru budżetu terenowego i budżetów rad narodowych niższego stopnia — w przypadku gdy rada narodowa nie dysponuje nadwyżką budżetową — oraz na udzielanie zwrotnych zasiłków kasowych.

4. Fundusz zasobowy może być również przeznaczony na finansowanie niedoborów środków obrotowych przedsiębiorstw w przypadku, gdy potrzeby w tym zakresie nie mogą być zaspokojone z nadwyżki budżetowej pozostałej po dokonaniu zwrotów i odpisów, o których mowa w art. 75 ust. 1.

5. Środkami funduszy zasobowych dysponują:

- 1) rady narodowe — w zakresie udzielania dotacji na pokrycie niedoborów budżetowych oraz niedoborów środków obrotowych przedsiębiorstw,
- 2) prezydium rad narodowych lub z ich upoważnienia wydziały finansowe — w zakresie przyznawania zwrotnych zasiłków kasowych.

Art. 77. 1. Prezydium wojewódzkich rad narodowych przeznaczają na fundusz zasobowy co najmniej 10% nadwyżki budżetowej.

2. Prezydium rad narodowych nie wymienionych w ust. 1, a uprawnionych do tworzenia funduszu zasobowego, przeznaczają co najmniej 5% nadwyżki budżetowej na własny fundusz zasobowy i co najmniej 5% na fundusz zasobowy rady narodowej wyższego stopnia.

3. Prezydium gromadzkich rad narodowych oraz rad narodowych osiedli, nie uprawnionych do tworzenia własnego funduszu zasobowego, przekazują 5% nadwyżki budżetowej na fundusz zasobowy powiatowej rady narodowej.

4. Odpisów na rzecz funduszy zasobowych nie dokonuje się:

- 1) jeżeli fundusz zasobowy osiąga 10% kwoty wydatków właściwego budżetu terenowego,
- 2) jeżeli nadwyżka zmniejszona o nie wykorzystane dotacje celowe nie przekracza kwoty, którą określa wojewódzka rada narodowa w stosunku do budżetów rad narodowych niższych stopni.

5. O zwiększeniu określonych w ust. 1 i 2 wpłat z nadwyżki budżetowej na fundusz zasobowy decyduje właściwa rada narodowa.

Art. 78. 1. Minister Finansów na wniosek prezydium wojewódzkiej rady narodowej może przyznawać na określony czas zwrotne zasiłki kasowe na rzecz budżetu wojewódzkiej rady narodowej.

2. Prezydium rad narodowych lub z ich upoważnienia wydziały finansowe mogą przyznawać z funduszu zasobowego na określony czas zwrotne zasiłki kasowe na rzecz budżetów rad narodowych niższego stopnia i funduszu gromadzkiego oraz dla własnych zakładów budżetowych.

3. Minister Finansów może zarządzić przekazanie na rzecz budżetu centralnego z rachunku budżetu wojewódzkiej rady narodowej w Narodowym Banku Polskim kwoty zasiłku kasowego nie zwróconego w ustalonym terminie.

4. Przepis ust. 3 stosuje się odpowiednio do prezydiów rad narodowych, udzielających zasiłków kasowych prezydiom rad narodowych niższego stopnia.

Rozdział 8.

Kontrola wykonania budżetu.

Art. 79. 1. Wykonanie budżetu Państwa podlega kontroli Sejmu.

2. Wykonanie budżetów terenowych podlega kontroli rad narodowych.

Art. 80. Minister Finansów składa Sejmowi okresowe informacje o przebiegu wykonywania budżetu Państwa ze szczególnym uwzględnieniem kredytów dodatkowych.

Art. 81. 1. Minister Finansów przedstawia Radzie Ministrów sprawozdanie z wykonania budżetu Państwa roku poprzedniego.

2. Sprawozdanie, o którym mowa w ust. 1, powinno zawierać:

- 1) zestawienie liczbowe dochodów i wydatków wynikające z zamknięć rachunków budżetowych, sporządzone w szczególności i układzie ustawy budżetowej,
- 2) sprawozdanie opisowe zawierające w szczególności:
  - a) charakterystykę sytuacji finansowej oraz osiągniętych wyników ekonomiczno-finansowych w okresie budżetowym,
  - b) omówienie zmian w budżecie wynikających z przeniesień kredytów budżetowych na podstawie art. 58—61 oraz wykorzystania nadwyżki budżetowej na podstawie art. 57.

3. Rada Ministrów uchwała roczne sprawozdanie z wykonania budżetu Państwa i przedstawia je Sejmowi nie później niż do dnia 30 czerwca, przesyłając je równocześnie Najwyższej Izbie Kontroli.

Art. 82. 1. Prezydium wojewódzkich rad narodowych opracowują i uchwalają sprawozdania z wykonania budżetu wojewódzkiej rady narodowej oraz z wykonania dochodów i wydatków budżetu zbiorczego województwa.

2. Prezydium wojewódzkich rad narodowych przedstawiają w terminie do dnia 15 kwietnia uchwalone sprawozdania wojewódzkim radom narodowym, przesyłając je równocześnie Najwyższej Izbie Kontroli i Ministrowi Finansów oraz w odpowiednim zakresie właściwym ministrom.

3. Wojewódzkie rady narodowe rozpatrują sprawozdania z wykonania budżetu wojewódzkiej rady narodowej oraz dochodów i wydatków budżetu zbiorczego województwa w terminie do dnia 30 kwietnia.

4. Prezydium wojewódzkich rad narodowych ustalają terminy sporządzania i przedstawiania radom narodowym sprawozdań z wykonania budżetów terenowych przez prezydium rad narodowych niższych stopni oraz sprawozdań z wykonania dochodów i wydatków budżetów zbiorczych powiatów.

Art. 83. 1. Jednostki wykonujące zadania w zakresie dochodów i wydatków budżetu centralnego i budżetów terenowych podlegają systematycznej rewizji finansowo-księgowej.

2. Rada Ministrów określa zasady rewizji finansowo-księgowej oraz prawa i obowiązki głównych księgowych.

Rozdział 9.

Dyscyplina budżetowa.

Art. 84. 1. Przy wykonywaniu budżetu należy przestrzegać dyscypliny budżetowej, w szczególności przepisów prawnych normujących zasady i tryb dokonywania wydatków oraz pobierania dochodów przez jednostki wykonujące budżet.

2. Naruszeniem dyscypliny budżetowej jest:

- 1) przekroczenie sumy wydatków (kosztów) przewidzianych w poszczególnych podziałkach planu finansowego jednostek wykonujących budżet, jeżeli uprawnienie do takich przekroczeń nie wynika z obowiązujących przepisów,
- 2) przekroczenie zakazu dokonywania określonych wydatków,
- 3) zaciągnięcie zobowiązania nie znajdującego pokrycia w planie finansowym jednostek wykonujących budżet, chyba że przepisy szczególne zezwalają na zaciągnięcie takiego zobowiązania,
- 4) dokonywanie wydatków przekraczających obowiązujące stawki, ceny lub normy,
- 5) ustalenie lub dochodzenie należności państwowych poniżej sumy wynikającej z prawidłowego obliczenia tych należności albo niezgodne z przepisami umorzenie lub odpisanie takich należności,
- 6) zaniechanie przeprowadzenia inwentaryzacji lub dokonanie inwentaryzacji w sposób niezgodny ze stanem rzeczywistym,
- 7) wykorzystanie niezgodne z przeznaczeniem dotacji otrzymanych z budżetu.

Art. 85. 1. Osoby zatrudnione w jednostkach wykonujących budżet lub pełniące w tych jednostkach funkcje w wyborze, winne naruszenia dyscypliny budżetowej w sposób określony w art. 84 ust. 2, podlegają karze porządkowej.

2. Karą porządkową jest upomnienie, nagana lub kara pieniężna. Kara pieniężna nie może być niższa od 100 zł i nie może przekraczać 5.000 zł.

3. Jednostkami wykonującymi budżet są w rozumieniu ust. 1:

- 1) jednostki budżetowe wraz z ich gospodarstwami pomocniczymi i dysponujące środkami specjalnymi oraz jednostki organizacyjne, o których mowa w art. 7 ust. 2,
- 2) zakłady budżetowe,
- 3) przedsiębiorstwa państwowe, organizacje spółdzielcze oraz kółka rolnicze w zakresie pobierania dochodów lub dokonywania wydatków budżetowych,
- 4) państwowe jednostki organizacyjne dysponujące funduszami celowymi,
- 5) organizacje społeczne otrzymujące dotacje z budżetu.

Art. 86. 1. Nie stosuje się przepisów o odpowiedzialności porządkowej, jeżeli:

- 1) naruszenie dyscypliny budżetowej określone w art. 84 ust. 2 pkt 1—3 nastąpiło w celu zapobieżenia szkodzie interesu publicznego lub usunięcia takiej szkody albo skutków spowodowanych działaniem siły wyższej,
- 2) przekroczenie sumy wydatków (kosztów) przewidzianych w planie finansowym było niższe od 1.000 zł,
- 3) nie znajdująca pokrycia w planie finansowym łączna kwota zaciągniętych zobowiązań była niższa od 1.000 zł,
- 4) kwota uszczuplona wskutek nieprawidłowego ustalenia lub dochodzenia albo nieprawidłowego odpisanie lub umorzenia należności nie przekraczała w poszczególnych przypadkach 500 zł.

2. Nie stosuje się przepisów o odpowiedzialności porządkowej do naruszeń w zakresie należności, do których stosuje się przepisy o zobowiązaniach podatkowych.

Art. 87. 1. Odpowiedzialność porządkowa jest niezależna od odpowiedzialności karnej, cywilnej, dyscyplinarnej i służbowej, z zastrzeżeniem przewidzianym w ust. 2—4.

2. W przypadku wszczęcia postępowania karnego w związku z przestępstwem stanowiącym równocześnie naruszenie dyscypliny budżetowej zawieszają się postępowanie do czasu zakończenia postępowania karnego.

3. W razie prawomocnego skazania przez sąd za przestępstwo, stanowiące również naruszenie dyscypliny budżetowej, nie wymierza się kary porządkowej, a postępowanie podlega umorzeniu.

4. Kierownik jednostki, w której pracownik jest zatrudniony, może odstąpić od postępowania dyscyplinarne- go, jeżeli za ten sam czyn pracownik został ukarany na podstawie przepisów o odpowiedzialności porządkowej.

Art. 88. 1. Nie można wydać orzeczenia o karze porządkowej, jeżeli od końca roku, w którym nastąpiło naruszenie dyscypliny budżetowej, upłynęły dwa lata.

2. Nie można wykonać kary porządkowej, jeżeli od chwili, gdy orzeczenie stało się ostateczne, upłynęły dwa lata. Przedawnienie wykonania kary pieniężnej nie biegnie w okresie odroczenia tej kary lub jej spłaty w ustalonych ratach.

3. Zatarcie kary porządkowej za naruszenie dyscypliny budżetowej następuje z mocy prawa, jeżeli od wykonania kary lub jej przedawnienia upłynął rok.

Art. 89. 1. Rada Ministrów ustala w drodze rozporządzenia:

- 1) zasady stosowania odpowiedzialności porządkowej,
- 2) organy powołane do orzekania w sprawach odpowiedzialności porządkowej,
- 3) tryb postępowania przed organami, o których mowa w pkt 2, i tryb postępowania wykonawczego,
- 4) organy sprawujące funkcje rzeczników dyscypliny budżetowej i zakres działania tych rzeczników.

2. Minister Obrony Narodowej w zakresie swej właściwości wyda przepisy, o których mowa w ust. 1 pkt 2—4, uwzględniając zasady określone przez Radę Ministrów.

3. Minister Spraw Wewnętrznych w zakresie swej właściwości wyda przepisy, o których mowa w ust. 1 pkt 2—4, odnoszące się do pracowników zatrudnionych w jednostkach organizacyjnych objętych budżetem centralnym, uwzględniając zasady określone przez Radę Ministrów.

Rozdział 10.

Przepisy przejściowe i końcowe.

Art. 90. Rada Ministrów ustali zasady likwidacji rezerwy kasowej tworzonej w budżetach rad narodowych zgodnie z art. 37 ustawy z dnia 1 lipca 1958 r. o prawie budżetowym (Dz. U. z 1958 r. Nr 45, poz. 221 i z 1963 r. Nr 28, poz. 164).

Art. 91. 1. Minister Finansów wydaje przepisy w zakresie prawa budżetowego, a w szczególności w sprawach:

- 1) opracowania projektu budżetu centralnego i budżetów terenowych,
- 2) wykonywania budżetu centralnego i budżetów terenowych,
- 3) gospodarki finansowej w zakresie zakładów budżetowych, funduszy celowych, gospodarstw pomocniczych oraz środków specjalnych,
- 4) klasyfikacji dochodów i wydatków budżetowych,
- 5) rachunkowości, sprawozdawczości, rewizji finansowo-księgowej i obsługi kasowej budżetu.

2. Minister Obrony Narodowej i Minister Spraw Wewnętrznych w zakresie swej właściwości wydają w porozumieniu z Ministrem Finansów przepisy, o których mowa w ust. 1 pkt 3—5 oraz w art. 12.

Art. 92. 1. Przepisy dotyczące ministrów (ministerstw) stosuje się do kierowników urzędów centralnych (urzędów centralnych) oraz odpowiednio do naczelnych organów instytucji mających odrębną część w budżecie centralnym.

2. Przepisy dotyczące wojewódzkich rad narodowych stosuje się do rad narodowych miast wyłączonych z województw.

3. Przepisy dotyczące powiatowych rad narodowych stosuje się do rad narodowych miast stanowiących powiaty oraz do dzielnicowych rad narodowych w miastach wyłączonych z województw.

4. Przepisy dotyczące rad narodowych miast nie stanowiących powiatów stosuje się do dzielnicowych rad narodowych w miastach stanowiących powiaty.

5. Przepisy dotyczące wydziałów prezydiów rad narodowych stosuje się do równorzędnych jednostek podległych prezydiom rad narodowych.

Art. 93. W ustawie z dnia 12 marca 1958 r. o funduszu gromadzkim na niektóre cele miejscowe (Dz. U. z 1958 r. Nr 17, poz. 73, z 1962 r. Nr 32, poz. 152 i z 1965 r. Nr 46, poz. 288) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 10 skreśla się zdanie drugie,
- 2) w art. 13 ust. 1 w zdaniu drugim skreśla się wyrazy: „zgodnie z obowiązującymi przepisami budżetu”, a w ust. 3 wyrazy: „do budżetu gromadzkiej rady narodowej”.

Art. 94. 1. Tracą moc:

- 1) ustawa z dnia 1 lipca 1958 r. o prawie budżetowym (Dz. U. z 1958 r. Nr 45, poz. 221 i z 1963 r. Nr 28, poz. 164),
- 2) ustawa z dnia 1 lipca 1958 r. o dochodach rad narodowych (Dz. U. z 1958 r. Nr 44, poz. 214 i z 1962 r. Nr 66, poz. 326).

2. Do czasu wydania przepisów przewidzianych w niniejszej ustawie pozostają w mocy przepisy wydane na podstawie ustaw wymienionych w ust. 1, o ile nie są sprzeczne z niniejszą ustawą.

Art. 95. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1971 r.

Przewodniczący Rady Państwa: *M. Spychalski*
Sekretarz Rady Państwa: *L. Stasiak*